

YAŞLILARA YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALARIN KIRSAL BİR BÖLGEDE YAŞAYAN YAŞLILARA ULAŞMA DURUMUNUN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Yücel UYANIK

*Ankara Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri
İlişkileri Bölümü*

Öğr. Gör. Abdulkadir YÜKSEL

*Cumhuriyet Üniversitesi,
Şarkışla Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü*

ÖZET

Yaşlılık, bireylerde fiziksel ve zihinsel aktivite hızının azalması ile sosyal, ekonomik ve kişisel bağımlılıklarının arttığı bir dönemdir. Yaşlılıktan dolayı insanların yaşamış oldukları sıkıntıları hafifletmek adına hükümetler ve yerel yönetimler tarafından uygulanan bir takım sosyal politikalar bulunmaktadır. Bu çalışmayla yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların kırsal bölgede yaşayan yaşlılara ulaşması ve kırsal bölge yaşlılarının yararlanma durumları ile beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Bütüncül tek durum deseninin kullanıldığı çalışmada veri toplama amacıyla kontrol listesi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Öncelikle fırsatların belirlenmesi amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü yetkilileri, İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yetkilileri ve Belediye Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilileriyle görüşülmüştür. Daha sonra İç Anadolu Bölgesi'nde belediye sınırları dışında bulunan bir köyde yaşayan sekiz yaşlı ve köy muhtarı ile bire bir görüşme yapılarak yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikalardan yararlanma durumları ve beklentileri tespit edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analize tabii tutulmuştur. Çalışmada ulaşılan temel sonuca göre; yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların kırsal bölgede yaşayan yaşlılara ulaşmasında bir engel görülmemiştir. Sadece kırsal bölge yaşlılarının yardım ve destekler hakkından yetersiz bilgi sahibi olmaları ve başvuru noktalarına ulaşımalarında ki sıkıntılar dezavantajlarıdır. Muhtarlar yaşlılar ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında köprü konumdadır. Komşuluk ilişkilerinin yüksek olduğu Anadolu coğrafyasında yaşlıların ihtiyaçlarının büyük bir kısmını komşuları sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Sosyal Politika, Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet, Kırsal, Durum Çalışması.

INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF ELDERLY PEOPLE WHO ARE LIVING IN A RURAL AREA TO SOCIAL POLICIES APPLIED TO ELDERLY PEOPLE

SUMMARY

Old age is a period in which the speed of physical and mental activity in individuals decreases and social, economic and personal dependencies increase. There are a number of social policies implemented by governments and local governments in order to alleviate the problems people have experienced because of old age. In this study, it was tried to determine the social policies applied to the elderly to reach the elderly living in the rural areas and the availability of the rural elderly and their expectations. The case study of qualitative research methods was used in the study. In the study in which the holistic one-state pattern was used, a control list and semi-structured interview technique were used for data collection. First of all the authorities of the Provincial Directorate of Family and Social Policies, the authorities of the Provincial Social Assistance and Solidarity Foundation and the Municipal Social Affairs Directorate were interviewed in order to determine opportunities. Later on, interviews were made with eight elderly and village headmen living in a village outside the municipality borders in the Central Anatolia Region, and expectations about the utilization of the elderly social policies were determined. The obtained data were analyzed descriptively. According to the basic result reached in the study; has not seen an obstacle in reaching the elderly living in rural areas. Only rural areas have inadequate information about the help and support of their elderly people and the disadvantages of their access to the application points are disadvantages. The reeves are a bridge between the aged and the related institutions and organizations. In the Anatolian region where neighborhood relations are high, neighbors provide a large part of the needs of the elderly.

Key Words: Aging, Social Policy, Social Aid and Social Work, Rural, Case Study.

GİRİŞ

Ülkemizde yaşlıların genel nüfusa oranı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Nüfusun yaşlanması beraberinde birçok sorun ile karşılaşmamıza sebep olmaktadır. Yaşlı bireyler, yaşlılığın verdiği fiziksel yetersizlik ve mental kısıtlamalarının etkisiyle ekonomik, sosyal ve kişisel birçok ihtiyaçlarının karşılanmasında yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Yaşlıların işgücü piyasalarında aktif rol oynayamamaları ekonomik olarak sıkıntı yaşamalarına, yaşlılığın getirdiği fiziksel becerilerini kullanamamaları da sosyal ve kişisel ihtiyaçlarını gidere-

meme durumlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada hükümet ve yerel yönetimler yaşlı bireylerin yaşam refahlarını artırmaya yönelik birçok iyileştirici politikalar uygulamaktadır. İyileştirici politikalar içerisinde yer alan yardım ve destekler genellikle kamu kurumları tarafından yapılmaktadır. Kamu kurumlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşu statüsündeki dernek ve vakıflarında yaşlıları kapsamları dâhiline alan nakdi ve ayni yardım hizmetleri bulunmaktadır. Hükümet ve yerel yönetimlerce uygulanan sosyal politikalar yaşlıların muhtaçlık durumları dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu çalışmada yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikalar (fırsatlar), kırsal kesimde yaşayan yaşlıların sosyal yardımlardan yararlanması (imkânlar) ve onlara bu politikaların ulaştırılması bağlamında yaşanan sorunlar vurgulanmıştır.

Kent merkezlerinde yaşayan insanlar, kırsal bölgelerde yaşayan insanlara göre gerek ulaşım gerekse yaşam koşulları ve ihtiyaçlarını karşılama bakımından daha avantajlıdırlar. Kırsal ve kentsel bölge arasındaki bu yaşam standartları farklılaşması yaşlılıkta kırsal bölgelerde yaşayan bireyleri daha olumsuz etkilemektedir. Yaşlılıkta dışsal yardım ve hizmetlere duyulan ihtiyacın artması kentsel ve kırsal bölge farklılıklarını daha da belirgin hale getirmektedir. Kent merkezlerinde yaşayan yaşlılar için hükümet ve yerel yönetimler tarafından uygulanan yardımlara ulaşma bir avantajken, kırsal bölgelerde ki komşuluk ilişkilerinin daha gelişmiş olması da kırsal bölge yaşlıları açısından bir avantajdır.

Bu çalışmanın temel amacı hükümet ve yerel yönetimler tarafından uygulanan sosyal politikaların kırsal bölgelerde yaşayan yaşlılara ulaşma ve kırsal bölge yaşlılarının sosyal politikalara ulaşabilme durumları saptanarak, beklentilerini incelemektir.

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmaktadır.

1. Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikalar nelerdir?
2. Kırsal bir bölgede yaşayan yaşlılara ulaşan sosyal yardımlar nelerdir?
3. Kırsal bir bölge yaşlılarının karşılanamayan sosyal ihtiyaçları ve beklentileri nelerdir?

1. YAŞLILIK VE YAŞLANMA KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

İnsanoğlu doğumdan sonra farklı dönemlerde yaşanan ve kendisine özgü farklı karakteristik yapısı olan evreler geçirmektedir. Nitekim bu evreler genel olarak bebeklik dönemi, çocukluk dönemi, ergenlik dönemi, gençlik dönemi, olgunluk dönemi ve yaşlılık dönemi diye sınıflandırılmaktadır. Bu açıklama ışığında yaşlılık bireyin yaşamı boyunca geçireceği ve içinde bulunacağı son evre

olarak ifade edilebilir. Yaşlılığın ne zaman başlayacağı yaşanılan döneme ve çevreye göre değişmektedir (Tufan, 2003, s.13.). Yaşlılık, yaşam konusunda kayıpların görüldüğü, sosyo-ekonomik sorunlara maruz kalınan bir dönemdir (Arpacı, 2005, s.15.). Sonuç olarak yaşlılık bireyin fiziksel, bedensel ve mental kapasitesinin azalmasıyla birlikte ruhsal problemlerinin de yaşandığı bir dönemdir. Bu sebeple yaşlılık kronolojik, biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan değerlendirilmelidir (Akça ve Şahin, 2008, s.194.) Dünya Sağlık Örgütü yaşlılığı; “bireyin çevresine ve sosyal ilişkilerine, uyum sağlama yeteneğinin yavaş yavaş azalması” olarak tanımlamaktadır (DPT, 2007. s.10). Türkiye İstatistik Kurumu(TÜİK) araştırmalarında 65 yaş üstü bireyleri yaşlı olarak değerlendirmektedir.

Yaşlılık ve yaşlanma kavramları günlük kullanımda bir biri yerine kullanılsa da bir birinden farklı kavramlardır. Yaşlılık belirli bir yaş sonrası dönemi vurgularken yaşlanma doğumla başlayan bir süreçtir ve normal yaşlanma bazı değişikliklere yol açan kademeli bir değişiktir. Bu süreçte refleksler yavaşlar, duyu organlarının işlevselliği azalır, vücut dayanıklılığı eskiye göre gücünü koruyamaz (Atikson, 2002, s.12).Vücudun tüm yapılarında (molekül, doku, organ vb.) zamanla görülmeye başlanan, geriye dönüşü olmayan değişikliklerin tümü “yaşlanma” olarak ifade edilir (Kalınlara, 2011, s.111). Yaşlanma, doğumdan ölüme kadar olan insan ömründe, ölümden önceki dönemi tanımlamak için kullanılırken, yaşlılık, bedenin performansının, biyolojik ve fiziksel canlılığının sona ereceği en yakın dönemi ifade etmektedir (Uyanık, 2017b, s.75).

2. YAŞLILIK DÖNEMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE SOSYAL POLİTİKA

Yaşlanma önlenmesi mümkün olmayan biyolojik, kronolojik, sosyolojik ve psikolojik bir gerilemedir (Ardahan, 2011, s.26). Bu sebeple bireylerin yaşlılık dönemlerinde karşılaştıkları sorunlar artmaktadır ve karşılaşılan bu sorunların üstesinden gelineme becerileri de azalmaktadır. Karşılaşılan bu sorunların bir kısmı yaşlı bireyin kendisi ile ilgili olurken bir kısmı ise dışsal olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşlıların yaşamaları olası sorunların başında işgücü piyasalarından zorunlu kopuş ile emekliliğe geçiş, gelirmede azalma, sağlık, barınma, kişisel bakım ihtiyacı, eşin vefatı ve birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Yaşlının en önemli sorunu çevresi, akrabaları ve toplumla süregelen iletişiminin kopmasıdır (Bahar, Bahar ve Savaş, 2009, s.87). Sosyal ilişkilerdeki iletişim kaybı ve yaşadığı sosyo-ekonomik sorunlar yaşlıyı daha da çok yalnızlaştırmaktadır ve psikolojik sorunlara sebep olmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde artan yaşlı nüfusu ile birlikte yaşlıların yaşadığı sorunlar daha da farklılaşarak artmaktadır (Kurt, Beyaztaş ve Erkol, 2009, s.34). Sosyal boyutuyla yaşlılara yönelik uygulanan politikaların kapsamı oldukça

geniştir (Uyanık, 2017a, s.83). Çalışma, bakım, sağlık, toplumsal hayata katılım ve eğitim gibi sosyal haklar yaşlılar politikasının kapsamına girmektedir (Uyanık, 2017a, s.83). Artan nüfusla birlikte yaşlıların dışsal olarak karşılaşıcağı sorunlarda artmaktadır. Örneğin yaşlının yaşamış olduğu ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik politika ve uygulamalarından kaynaklanmaktadır (Kurt, Beyaztaş ve Erkol, 2009, s.34). Ülkelerin uygulamış oldukları sosyal politikalar, sosyal güvenlik uygulamaları yani sosyal devlet anlayışları yaşlıların yaşlanma döneminde karşılaştıkları sorunları azaltır ya da artırır.

Yaşlıların karşılaştıkları sorunlar gelişmiş ülkelerde bireysel sorunlar değil toplumsal sorun olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla toplumsal algılanan sorunların çözümüne yönelik de sosyal politikalar geliştirilmektedir. Yaşlılara yönelik sosyal politikalar uygulamanın temelinde demografik nedenler, ekonomik durumlar, aile yapısındaki değişimler, insani duygular ve “sosyal devlet” ilkesi unsurları bulunmaktadır (Taşçı, 2010, s.177). Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların hem yaşlı birey açısından hem de ülkenin sosyal ve ekonomik yapısı bakımından büyük önemi vardır. Uygulanan sosyal politikalar yaşlı açısından daha yaşanabilir ve iyileştirilmiş yaşam memnuniyeti yüksek bir hayat sunarken, ülke açısından yaşlanan nüfusla ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunlara yönelik tedbir mahiyetindedir. Yaşlılar açısından yaşam memnuniyeti kaliteli yaşlanmanın önemli bir unsurudur (Kurt, Beyaztaş ve Erkol, 2009, s.34). Yaşam memnuniyeti ya da öznel yaşam kalitesi tüm bireylerde olduğu gibi yaşlılarda da; fiziksel sağlık, ruhsal sağlık, sosyal ilişki kurma imkânı, çevre durumu, sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik değişkenlerin (Arun, 2008, s.324) değişimiyle doğru orantılıdır. Bu sebeple yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikalar bu değişkenleri arttırmaya yönelik olmalıdır. Yaşlının yaşam kalitesi ile hem ekonomik hem de sosyal refahının artması çarpan etkisi göstererek diğer sosyal problemlerin de iyileşmesine katkıda bulunacaktır.

3. YÖNTEM

Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların kırsal bir bölgede yaşayan yaşlılara ulaşma durumunun incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, bir olguyu gerçek yaşam çerçevesi içerisinde birden çok kanıt veya veri kaynağının olduğu durumlarda kullanılabilen nitel bir araştırma yöntemidir (Yin, 2003, s.40). Durum çalışmasında incelenen durum bir bireyden bir köy halkına veya bir olaydan belirli bir programın uygulanmasına kadar değişkenlik gösterebilir (Glesne, 2012, s.30). Durum çalışması özü gereği dört farklı desende uygulanabilir. Bu çalışmada; tek kişi, olay, kurum veya topluluğun incelenmek istenen özelliğinin ayrıntılı biçimde betimlenmesi esasına dayanan bütüncül tek

durum deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.326). Bütüncül tek durum deseni bir durumun varlığını veya alternatif açıklamalarının olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılabilir (Yin, 2003, s.40-41).

3.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama amacıyla görüşme ve kontrol listesi teknikleri kullanılmıştır. Kırsal bölgede yaşayan yaşlı bireyler, köy muhtarı ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü yetkilileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yetkilileri, Belediye bünyesinde yer alan Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü yetkilileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme, kişinin ilgili konu hakkındaki duygu, düşünce ve bilgilerini belirlemek amacıyla yapılan bire bir görüş alma tekniğidir (Balcı, 2013, s.165; Patton, 2014, s.344). Yaşlı birey ve köy muhtarı ile uygulanmak üzere ilgili alan yazın tarandıktan sonra iki farklı görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları için uzman görüşleri alındıktan sonra pilot çalışması yapılmıştır. Görüşmeler katılımcı bireyler ile yüz yüze görüşme şeklinde yapılmış ve görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

İkinci bir veri toplama aracı olarak kontrol listesi kullanılmıştır. Kontrol listesi; birey veya durum ile ilgili sahip olunan niteliklerin belirlenmesi amacıyla kullanılabilen bir veri toplama tekniğidir (Johnson, 2014, s.84). Kontrol listesi yaşlılara yönelik sosyal politikalar incelenerek oluşturulmuştur. Kontrol listesi ile yaşlılara uygulanan sosyal politikaların hangilerinin kendilerine ulaştığını ve ilgili yaşlının hangi politikalarından yararlandığı belirlenmiştir.

3.2. Verilerin Analizi

Bu çalışmadan elde edilen verilerin analizinde nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Betimsel analizde araştırma bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak okuyucuya sunulur ayrıca anlatımı güçlendirmek için katılımcıların direk ifadelerine sıklıkla yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256).

3.3. Katılımcılar

Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların kırsal bir bölgede yaşayan yaşlılara ulaşma durumunun incelenmesini amaçlayan bu çalışmanın katılımcı gurubunu kurum yetkilileri, İç Anadolu Bölgesindeki bir ilin belediye sınırları dışındaki ilçe köy muhtarı, köyde yaşayan yardıma ihtiyacı olan yaşlı bireyler

oluşturmaktadır. Çalışma kapsamına dâhil edilen köyde 17 yaşlı birey bulunmaktadır. Bu bireylerden sosyal güvencesi bulunmayan 8 yaşlı birey araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın buradan sonraki kısmında yaşlı bireylerden; K-1, K-2, K-3, K-4, K-5, K-6, K-7, K-8 olarak bahsedilecektir. Köyde yaşayan yaşlı bireylere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara (Yaşlı Bireyler) ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	Meslek	Medeni Durum	Hane (Kişi)	Hane Ort. Geliri (TL)
K-1	77	Erkek	İlkokul	Serb.Mes.	Bekâr	6	2000
K-2	78	Kadın	Yok	Yok	Bekâr	2	700
K-3	85	Kadın	Yok	Yok	Bekâr	4	1000
K-4	65	Erkek	Yok	Serb. Mes.	Evli	9	3000
K-5	79	Erkek	İlkokul	Çiftçilik	Evli	5	1500
K-6	77	Erkek	İlkokul	Çiftçilik	Evli	3	900
K-7	74	Kadın	Yok	Yok	Bekâr	4	750
K-8	81	Erkek	Yok	Serb.Mes.	Bekâr	6	1500

Tablo 1 incelendiğinde köyde yaşayan, araştırmanın katılımcısı durumunda olan yaşlı bireylerin yaşlarının 65 ile 85 yaş arasında değiştiği görülmektedir. Katılımcıların 3’ü kadın, 5’i erkektir. Erkek katılımcıların 3’ü ilkokul mezunu iken diğer katılımcılar herhangi bir eğitim almamıştır. Katılımcılardan 3’ü serbest meslek, 2’si çiftçilikle uğraşırken 3 katılımcı çalışmamaktadır. Yaşlı bireylerin 3’ü evlidir ve geriye kalan 5 bireyin eşi vefat etmiştir. Katılımcı grup hane gelirlerine dair ortalama rakam vermişleridir. Araştırmanın bir diğer katılımcısı durumunda olan köy muhtarı 42 yaşında, evli ve iki çocuk babasıdır. Ortaokul mezunu olan köy muhtarı geçimini çiftçilik ve hayvancılıkla sağlamaktadır. Bulduğu köyde doğduğundan beri ikamet eden muhtar 3 yıldır köy muhtarlığı görevini yerine getirmektedir.

Araştırmada ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü yetkilileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yetkilileri ve Belediye bünyesinde yer alan Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü yetkililerinin görüşlerine başvurulmuştur.

3.4. Araştırma Ortamı

Bu çalışma İç Anadolu Bölgesindeki bir ilin belediye sınırları dışındaki ilçe köyünde gerçekleştirilmiştir. Köy, ilçe merkezine 20 km; bağlı bulunduğu il'e 170 km uzaklıktadır. Köyde üç mahalle 52 hane ve 213 nüfustan oluşmaktadır. Köyün genel geçim kaynağı çiftçilik ve hayvancılıktır. Köyde iki öğretmeni olan bir ilkokul, bir imamı olan cami, sağlık personeli olmamasından dolayı 18 aydır kullanılmayan bir sağlık ocağı bulunmaktadır.

3.5. Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenirliğin sağlanması için uygulanması gereken farklı yöntemler bulunmaktadır. Bu çalışmada geçerlilik ve güvenirliği sağlamak amacıyla; üçgenleme(veri çeşitlemesi), uzman görüşü, pilot çalışma, kayıt tekniği ve verilerin denetime açıklığı yöntemleri kullanılacaktır (Patton, 2014, s.247).

4. BULGULAR

Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların kırsal bir bölgede yaşayan yaşlılara ulaşma durumunun tespit edilmesini amaçlayan çalışmanın bulguları üç başlık altında incelenmiştir. Elde edilen bulgular nitel araştırma yönteminde kullanılan betimsel analiz tekniği ile analiz edilerek şu başlıklar halinde; Yaşlılara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar – Fırsatlar, Kırsal Bölgede Yaşayan Yaşlıların Yararlandıkları Yardımlar – Kullanılan İmkânlar olarak sunulmuştur.

4.1. Yaşlılara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar – Fırsatlar

Araştırma kapsamında öncelikle ilgili bölgede yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların genel çerçevesini anlamak ve yerinde tespit etmek amacıyla sosyal politikaların uygulayıcıları olan kurumların yetkilileri ile görüşülerek fırsatların neler olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda yaşlılara yönelik sosyal politikaların uygulamasından sorumlu 3 kurumun idarecileriyle görüşülmüştür. İlk olarak Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü yetkilileri ile görüşülerek bilgiler alınmış daha sonra Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır. Son olarak Belediye bünyesinde yer alan Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ile görüşme yapılarak yaşlıların yararlanabileceği yardımlar yani fırsatlar hakkında bilgi toplanmıştır. İlgili kurumların yaşlılar ve muhtaçlara yapmış oldukları yardım ve hizmetler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: İlgili Kurumların Yaşlılar ve Muhtaçlara Yapmış Oldukları Yardım ve Hizmetler

İlgili Kurum	Yapılan Hizmet ve Sosyal Politikalar
Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Huzur evi Yaşlı bakım merkezi Evde bakım aylığı (işitme engelli hariç)
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	2022 Sayılı Kanun kapsamında muhtaç kişilere verilen aylık yardımı – yaşlılık maaşı GSS (Genel Sağlık Sigortası) EVEK (Eşi vefat eden kadınlara) MAA (Muhtaç Asker Ailesine) Şartlı eğitim, sağlık ve gebelik yardımı Yakacak Yardımı (en az 500kg kömür) Gıda Yardımı Ayni Ve Nakdi Olarak Yaşlı barınma yardımı (Yeni ev yapımı, Bakım onarım, Prefabrik) “Evimde Sağlıklı Ve Mutluyum Projesi” kapsamında yapılan yardımlar (Kişisel bakım, Temizlik, Yemek)
Belediye Sosyal İşler Müdürlüğü	Yaşlı ve Engelliye Günlük Sıcak Yemek. Gıda Yardımı Ekmek Yardımı Kahvaltı Yardımı Yakacak Yardımı “Odun” Kıyafet Taşıma Servisi Yardımı Et Yardımı Belediye Sosyal Konutu

Yukarıda Tablo 2’de ilgili kamu kurumlarının yaşlı ve muhtaç durumda olan vatandaşlara yönelik yapmış oldukları yardım ve destekler gösterilmiştir. Yaşlılar açısından bakıldığında muhtaçlık durumlarına göre bu yardımların tamamından yararlanacakları gibi sadece kendilerine özgü yardım kalemleri de bulunmaktadır.

4.2. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

İlgili kurumun yaşlılara yönelik hizmetleri; huzurevleri, yaşlı bakım merkezi ve evde bakım ücreti olarak üç temeldedir. Yaşlılara yönelik nakdi yardımlarının bulunmadığını ifade etmişlerdir. Nakdi olarak sadece kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan yaşlılara yönelik bakımını üstlenen kişilere evde bakım ücreti verilmektedir. Evde bakım ücretiyle yaşlının tüm ihtiyaçlarının bakan kişiye maddi yük olmadan giderilmesi amaçlanmıştır.

Kurum yetkilisiyle yapılan görüşmede yardımların ve uygulanan politikaların kırsal kesimde yaşayan yaşlılara sunumu ve faydalanma durumları sorulduğunda şu şekilde ifade etmiştir: *“Yaşlılar için nakdi olarak verdiğimiz evde bakım ücreti yaşlının kendisi bakım işlemlerini yapamadığı dolayısıyla sağlık sorunlarının olduğu ve bunu sağlık raporuyla belgelediği zaman başvuru yapıyor, bizde inceleme yaparak bu maaşı bakıcısına veriyoruz. Kırsal kesim veya kentsel bir ayırım yapmıyoruz. Kırsal bölgelerde bu hizmetin ulaşmasında bir engel bulunmamakta talep edilirse değerlendirilip uygulanıyor.”*

4.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Valiliğe bağlı olarak hizmet veren bir kurumdur. Vakfın yardım ve hizmetlerinden gerek muhtaç durumundaki kişiler gerekse yaşlılar aynı şekilde faydalanmaktadır. Vakıf yardımlarını nakdi ve aynı olarak yapmaktadır. Vakfın yaptığı yardımlar; engelliler ve yaşlılara yönelik maaş yardımı, gıda yardımları, giyecek ve yakacak yardımları, sağlık sigortası bulunmayanlara yönelik olarak yapılan Genel Sağlık Sigortası, barınma sorunu olan muhtaçlara yönelik barınma yardımları, farklı başlıklar altında yapılan nakdi yardımlar ve “Evimde Sağlıklı ve Mutluyum Projesi” kapsamında yaşlılara yönelik yapılan yardımlar şeklinde gruplandırılabilir.

Kurum yetkilisiyle yapılan görüşmede yardımların ve uygulanan politikaların kırsal kesimde yaşayan yaşlılara sunumu ve faydalanma durumlarını; *“Aslında kırsal ve şehir diye yardım kalemlerimizde bir ayrıcalık yok. Muhtaç olan ve yardım istediği duruma göre şartları sağlıyorsa gerekli işlem yapılıyor. Genelde kırsaldakilerin yardım talepleri muhtarlar aracılığı ile yapılıyor. Şehirde de muhtarlar illaki mahallelisi hakkında talepte bulunuyor ama kuruma gelip kendisi başvuru yapanların oranı daha fazla.”* şeklinde ifade etmiştir.

4.4. Belediye Sosyal İşler Müdürlüğü Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Belediyenin hizmet birimlerinden olan Sosyal İşler Müdürlüğü belediye sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşlara yaşlılık ve muhtaçlık durumlarına göre çeşitli yardımlarda bulunmaktadır. Bu yardımlar; gıda yardımını yemeğe dönüştüremeyen yaşlılar için günlük üç çeşitten oluşan sıcak yemek, aylık gıda malzemeleri, mevsimlik giyecek, günlük ekmek, kahvaltılık malzeme, yakacak olarak “odun” (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı sadece kömür yardımı yaptığı için odun yardımını belediye tamamlamaktadır), aylık 2 kilogram et ve 1 adet kangal sucuk, bazı durumlarda özel nakdi yardım ve barınmaya yönelik belediyenin sosyal konutlarında kira bedeli ödemeksizin oturma yardımı şeklindedir.

Kurum yetkilisiyle yapılan görüşmede yardımların ve uygulanan politikaların kırsal kesimde yaşayan yaşlılara sunumu ve faydalanma durumlarını; *“Kırsal kesim derken uç mahallelerimizi söylüyorsanız tüm her yere yardımlarımız ulaşıyor. Ama eğer köyler, kasabalar veya ilçeleri kastediyorsanız tabii oralar yardımlarımız dışında. Yani genel olarak yardımlarımız belediye sınırları içinde ikametgâh eden vatandaşlara yönelik sadece şu yardımda buna dikkat etmiyoruz. Mesela hastası vardır veya yolda kalmıştır memleketine dönmek için parası yoktur bu durumda başvuru yapınca biletini alıp gönderiyoruz. Onun dışında kırsal kesime yönelik uygulamamız bulunmuyor.”* şeklinde ifade etmiştir.

4.5. Kırsal Bölgede Yaşayan Yaşlıların Yararlandıkları Yardımlar – Kullanılan İmkânlar

Kırsal bölgedeki yaşlılara yönelik yapılan yardımları belirlemek ve yardımların ulaşma durumu tespit etmek amacıyla yaşlılarla görüşülmüştür. Bunun yanı sıra köyün geneli ve özellikle ailelerin durumu hakkında detaylı bilgiye sahip olan köy muhtarı ile görüşme yapılmıştır.

4.6. Yaşlılar ile Yapılan Görüşmelere İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan 8 yaşlı Sosyal Güvenlik Kurumu’ndan herhangi bir emekli veya dul ve yetim maaşı almamaktadırlar. Görüşme yapılan yaşlılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’ndan yaşlılık maaşı almakta ve 2 yaşlının yakını aynı zamanda evde bakım ücreti almaktadır. Yaşlılık maaşının yanı sıra Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından kömür yardımı alınmaktadır ve yıllık kuru gıda yardımı talep sonucu verilmektedir. Dini bay-

ramlarda İlçe Kaymakamlığı tarafından verilen harçlıklardan 4 hane için talep edilmekte fakat bütçe yetersizliğinden dolayı sadece 2 haneye bayram harçlığı verilmektedir. Bu yardımlar dışında köyde yaşlılara yönelik yapılan bir yardım bulunmamaktadır.

Yaşlılarla yapılan görüşmelerde genel olarak yaşlılar durumlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Yapılan yardımları yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Devletten beklentilerini K-1; *“Allah devlete zeval vermesin daha ne yapacak üç ay da bir maaşımızı veriyor çok şükür. Bana değil de dışarda oğlum kızım var onlara yapılınsın yardım ben başka bir şey istemem.”*, K-3 *“Biz devlete ne yaptık ki ondan bekliyoruz, maaşımızı veriyor kömürümüzü de alıyor bizden geçti artık gençlere baksın devlet.”*, K-7; *“Ben devletten bir şey istemiyorum halim vaktim iyi şükür torunlarıma kitap bile veriyor, köyde ebe yok keşke onu verse iğne yaptıracağımız zaman perişan oluyoruz.”* şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca bir yardım isteyip istemedikleri sorulduğunda katılımcı K-2; *“Şükür devletin verdiği yetirmeye çalışıyoruz zaten yetmeyen yerde Allah razı olsun komşularımız boş bırakmıyor evlerinde ne pişse bir tabakta bana gönderiyorlar, Allah kimseyi iyi komşulardan eksik etmesin...”* diyerek yanıt vermiştir.

Yaşlılarla yapılan görüşmelerde genel sağlık durumlarının iyi olmadığı hatta 2 katılımcının yatağa bağlı, kişisel ihtiyaçlarını karşılayamaz durumda olduğu gözlemlenmiştir. Yaşlı katılımcılar sağlık ihtiyaçlarını 2008 yılına kadar Yeşil Kart ile 2008 sonrasında Genel Sağlık Sigortasıyla giderdiklerini belirtmişlerdir. Köyde yaşayan bireylerin aile hekimi bulunmakta fakat çok sık evde sağlık hizmetleri almadıklarını, sağlık hizmetleri için en yakın ilçe merkezinde bulunan hastaneye kendilerinin başvurduklarını belirtmişlerdir. Sağlık durumlarının nasıl olduğuna dair sorulan soruya katılımcılardan K-5; *“Yavrum dizlerim hiç tutmuyor, ağrısından sabahı zor ediyorum. Geceleri ağrısına dayanmadığım zamanlar yazın güneş enerjisinin suyu oluyor sıcak suya tutuyorum, kışın sıcak su olmadığı için yatağında kıvraniyorum.”* K-6 ; *“Nefes darlığım çok, iki adım atıyorum bir yere tutunmadan duramıyorum, zaten şeker, tansiyon, kolesterol her şey var. Doktora götürüyor bizim oğlan yine aynı ilaçları veriyor gönderiyor. Dizimden başlayan parmaklarıma kadar inen ağrıya daha ilaç olan bir şey görmedim.”* diyerek kendilerini ifade etmişlerdir.

Katılımcı grupta bulunan yaşlıların hepsi huzurevinde kesinlikle kalmak istememektedirler. Şehirde yaşamak isteyip istemedikleri sorulduğunda ise köyü tercih etmektedirler. Şehirde yaşayacak evlerinin, maddi durumlarının olması durumunda bile köyü bırakıp gitmek, köylerindeki akraba-komşu ortamından ayrılmak, geçmişten beri bu bölgeye alışmış olduklarını ifade ederek köyde

yaşamaya devam etmek istediklerini söylemişlerdir. Konuya ilişkin yaşlı katılımcılarımızdan K-2; *“Ben huzurevinde falan kalmam. Konu komşu Allah bin kere razı olsun toplayıp getiriyorlar, yemeğim geliyor ekmeğim geliyor ben huzurevine kalkıp niye gideyim.”* şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Yaşlılarla yapılan görüşmelerde kendilerine yönelik uygulanan sosyal politikalar, yardım ve hizmetler hakkında tam bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Yapılan hizmetler ve yardımlar hakkındaki bilgileri genellikle çevrelerinden duyarak ki özellikle muhtar aracılığıyla öğrendikleri tespit edilmiştir. İlgili yardımlara başvuru için yaşlının ilçe merkezine ulaşımının güç olmasından dolayı Muhtar tarafından yapıldığını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili yardımları nasıl öğreniyorsunuz, siz mi giderek başvuruyorsunuz sorunu yönelttiğimizde katılımcı yaşlı K-8; *“Ben hangi devlet dairesi nerde onu bile bilmem. Muhtar gelir söyler bazen söylemez bile bakarım ki yardım getirmiş benim çocuklarımdan çok o bize göz kulak oluyor. Zaten benim okumam da yok yazmam da yok ben yapamam ki...”* K-1; *“Gelinime bana baktığı için para veriyor devlet 1 yıl oldu bağlanalı Muhtar bizim oğlana söyledi de öyle gidip istedik, Allah muhtarın yokluğunu vermesin bize, yardımcı oluyor sağ olsun.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcı gruptaki yaşlılarla yapılan görüşmelerde yardım amaçlı herhangi bir devlet memurunun evlerinde ziyaret amaçlı gitmediği, sosyal sorunlarıyla ilgili olarak bilgi almak veya bilgi vermek için hiçbir yetkilinin kendilerine ulaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilişkili olarak sorulan evinize ziyaret amaçlı bile olsa bir devlet memuru geldi mi sorunu yönelttiğimizde; K-7; *“Torunların kontrolü için ebeler geldi, çocukları gördüler inceleyip gittiler. Onun dışında başka bir memur gelmedi. Köye gelen müdürler oluyor, Bakan da geldi ama genelde köyün sorunlarını, yol sonra yapılan bir baraj var onun için açılışa geldiler o zaman gördüm...”* K-6; *“Köyün kanalı yapıldı o zaman Kaymakam gelmişti. Muhtar'ın evinin avlusunda oturuyorlarken yanına gittim halimi hatırımı sordu memnun oldum. Zaten bize niye gelsin memur, Muhtar görüşüyor bizim yerimize de...”* bu şekilde cevaplamışlardır.

4.7. Muhtar ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Evli ve 2 çocuk babası olan köy muhtarı 42 yaşındadır ve doğumundan beri köyde yaşayarak çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Köy muhtarının gerek köylülerle gerekse ilçe merkezindeki kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileriyle ilişkilerinin iyi olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda Muhtar'a yönelttiğimiz sorulara açık ve samimi cevaplar vermiştir.

Yaşlılara yönelik uygulanan birçok sosyal politikalar yani yardım ve hizmetler bulunmaktadır, köy muhtarı uygulanan yardım ve hizmetler hakkında genel bir bilgi düzeyine sahiptir. Köyde yaşayan yaşlıların aldıkları yardım ve destekler hakkın da bilgisi bulunan Muhtar konuyla ilgili: *“Günümüzde bu şekilde uygulanan yardımlardan faydalanan komşularımız bulunmakta, devlet hastanesinden aldıkları raporlarla engellilik maaşı alan köylülerimiz var. Evde bakım ücreti alan iki evimiz bulunmakta. Köyümüzde çiftçilik sigortasından faydalanarak emekli olan birçok kişi bulunmaktadır geriye kalan vatandaşlarımız genel sağlık sigortası kullanmaktadır. Gençlerin %70’i sigortalarını yatıramamaktadır. Yoksa sigortanın önemini biliyorlar sadece günü kurtarmak için çalışıyorlar. Gençler gelirlerin kısıtlı olmasından dolayı sigortalarını yatıramamaktadırlar. Köyde yaşayanların büyük bir kısmı yaklaşık %90’ı bankaya veya ilçede bulunan marketlere veya tüccarlara borçludur. Eker biçer satar borçlarını öderler, tekrar borç yapılmaya başlanır.”* şeklinde açıklama yapmıştır.

Köyde yaşlılıkları gereği yardım ve destek alan bireylerin yardım konusu ve başvurusu hakkında gerekli bilgileri televizyon, çevrelerindeki kişiler ve muhtar aracılığıyla öğrenmektedirler. Muhtar bu durumu şöyle ifade etmektedir: *“Köyde yaşayan vatandaşın yapılan yardımlardan haberleri sadece televizyon ile ya da etraflarından duyarak oluyor. Fakat ben köydeki tüm bireyleri ve durumlarını bildiğim için sık ziyaret ediyorum ve bildiğim kadarıyla bilgilendiriyorum. Yardım taleplerinin yaklaşık %70’i muhtarlık kanalıyla %30’da kendi imkânlarıyla iletişimlerini sağlamaktadırlar. Konuyla ilgili isteklerini bana iletiyorlar ve gerekiyorsa dilekçe yazıyoruz imza atıyorlar, ben ilgili makamlara iletiyorum.”*

Yaşlı bireylerle yapılan görüşmeler esnasında “bayram harçlığı” olarak ifade ettikleri bir nakdi yardımdan bahsedilmiştir. Bu yardım her yaşlı bireye değil sadece Muhtar tarafından talep edilen 4 yaşlıdan bütçe yetersizliğinden dolayı 2’sine verilmiştir. Muhtar konuyla ilgili olarak: *“Bayram harçlığını Kaymakamlık Sosyal Yardımlaşma Vakfı veriyor. Köyümüzde bu yardımdan faydalanan dört evimiz bulunmakta fakat her bayram bu dört ev tam olarak faydalanamıyor. Bütçenin kısıtlı olduğundan dolayı ki bunu Kaymakamlık söylüyor, en son bayramda iki ev faydalandı diğer iki eve de gıda yardımı olarak yapıldı. Bu yardımlar muhtarın isteği sonucunda alınıyor yoksa Kaymakamlık gel böyle bir yardım var sizin köye de verelim demiyor.”* şeklinde açıklama yapmıştır.

Köylerde vatandaşın sosyal yardımlara ulaşmasında Muhtarların önemli bir unsur olduğundan görülmüştür. Yardımlar hakkında muhtarlara yapılmış hiç-

bir bilgilendirme bulunmamaktadır. Muhtarlar kendi bilgileri dâhilin de ilgili yardımları yaşlılara iletmekte ve bu bağlamda yardım talepleri istenilmektedir. Konuya ilişkin Muhtar; *“Köy muhtarı bir yardım uygulamasının olduğunu bilmezse bu köylere bu yardım ulaşmıyor. Köylerde muhtarlar çok önemli, vatandaş devletın yaptığı yardımları bilmiyor bu yardımları vatandaşa anlatan muhtarlar. Bu yüzden muhtarların konuyla ilgili bilgili olmaları gereklidir. Ne Kaymakamlıktan ne de Sosyal Yardımlaşmadan bize yazılmış hiçbir yazı bulunmamakta biz de kendi bilgilerimiz doğrultusunda başvurma yapmaktayız. Yoksa devlet köyümüzdeki yaşlılara yönelik şu yardımlar var, bunlara ulaştırabilirsiniz diye bir bilgilendirme hiç yapmadı ve toplantılarda hiç dile getirilmedi.”* şeklinde değerlendirmesini ifade etmiştir.

Köyde bulunan yaşlıların lüks taleplerinin olmadığı, sadece zorunlu ihtiyaçlarını giderecek kadar devlet desteğini istedikleri görülmüştür. Konuyla ilgili Muhtar; *“Köydeki yaşlının iş imkânı, iş sahası gibi talepleri bulunmaz sadece zorunlu ihtiyaçlarını giderebilecek kadar gelirlerinin olmasını isterler. Bunun dışında devletten aman aman bir talepleri yoktur, kıyafet sorunları var yazlık ve kışlık kıyafetler verilse iyi olur, köyümüzün gençlerinin lüks talepleri yok ki yaşlısının olsun...”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Soysal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın uygulamış olduğu “Evimde Yaşıyorum Sağlıklı ve Mutluyum” projesiyle kişisel bakım ihtiyaçlarını gideremeyen kimsesiz yaşlılara yönelik banyo, temizlik, yemek gibi kişisel bakım odaklı yardımlar yapılmaktadır. Bu proje kapsamında katılımcı yaşlılarımızdan K-2 ilgili yardımı kabul etmemiştir. Kabul etmemesinde ki en büyük etken komşularının bu yardım kapsamındaki temizlik, kişisel bakım hizmetlerini komşuluk hukuku ve yardımseverlikleri dolayısıyla yapmış olmalarıdır. Konuyla ilgili Muhtar; *“Köyümüzde bu yardıma ihtiyacı olan bir hane bulunmakta fakat ilgili yaşlı bu yardımı istemedi. Çünkü biz Anadolu'da hiçbir kan bağımızın olmamasına rağmen komşuluk hakkının olduğuna inanırız. Bizim köyümüzdeki bir yaşlıya devletin temizlik görevlileri gelmiş denilmesin diye biz kendi yaşlımıza sahip çıkıyoruz ve de o yaşlı bu talebi kabul etmiyor. Benim komşularım gerekli yardımı bana yapıyorlar diyerek istemiyor. Sadece bizim köyümüzde değil çevre köylerde de durum böyle gelişen komşuluk ilişkileri yaşlıları çok zor duruma düşürmüyor.”* şeklinde ifade etmiştir.

Yaşlılara sosyal yardımların ulaştırılmasında muhtarlar en büyük aracı rolündeki kişilerdir. Yaşlı birey yaşlılığından dolayı Devletin kendisine bakmasını bir zorunluluk olarak görmemektedir. Yaşlılığında yaşadığı sıkıntıları gençlik döneminde fazla çalışmamasına ve kendi hatası olduğuna inanmaktadır. Konuyla ilgili olarak Muhtar; *“Köyümüzdeki yaşlılar devlete güveniyorlar*

talep ettikleri takdir de ilgili yardımlardan yararlanabiliyorlar ve muhtarlar burada köprü konumundadır. Muhtarın Kaymakamlık ile ikili ilişkileri iyiyse yardımı alabilir fakat ilişkiler iyi değilse yardımı sınırlıdır. Devletin verdiği yardımlar yaşlılar için yeterli değil fakat komşuluk ilişkileri ile ihtiyaçları karşılanıyor bu durum onları devlete düşman etmiyor aksine devletine bağlı insanlardır. Kendisine bakılmayı devletin görevi olarak görmüyor ve devlete düşman değil. Suçlu olarak kendisini görüyor zamanında çalışmadığı için bu durumda olduğunu düşünüyor. Yardımların ulaştırılması konusuna gelince; gıda yardımı veya kömür yardımı çıkınca Devlet kendisi getirip bırakmıyor. Genelde gıda yardımları taşınabilir olduğu için ben teslim alıp getiriyorum, kömür yardımlarını yaşlının yakın akrabaları ilçe merkezinden alarak getiriyor” şeklinde açıklama yapmıştır.

SONUÇ

Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikalar kapsamında birçok yardım ve hizmetler bulunmaktadır. Yaşlılara yönelik kamu kuruluşlarının tekelinde uygulanan sosyal politikalar, yaşlıların üretime katılmadıkları ve gelir yaratıcı güçleri ile becerilerinin bulunmamasından dolayı daha rahat yaşam standartlarına sahip olmalarını amaçlamaktadır. Yapılan yardımlar ülke genelinde hiçbir pozitif ayrımcılığa yer vermeksizin muhtaç durumundaki tüm yaşlıları kapsamaktadır.

Yaşlılara yönelik uygulanan sosyal politikaların yaşlıların yaşadığı bölgeye göre farklılık göstermediği, kentte veya kırsalda yaşayan yaşlılar için aynı şartları taşıdığı ve talep edildiğinde, yardımların sağlanmasında bir farklılık gözetilmediği kamu kurum ve kuruluş yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonucunda saptanmıştır. Fakat belediye sınırları dışında ikamet eden yaşlılar belediye yardımlarından faydalanamamaktadır. Bu sebeple kentlerde yaşayan yaşlılar kırsal bölgede yaşayan yaşlılara göre daha fazla imkândan faydalanmaktadırlar.

Şehir merkezinden uzak, belediye sınırları dışında yaşayan kırsal bölge olarak adlandırdığımız bölgede yaptığımız araştırmaya göre yaşlıların uygulanan sosyal politikalarından yararlandıkları görülmüştür. Kırsal bölge yaşlılarının dezavantajı istedikleri yardımı talep etmek konusunda ilgili kurumlara uzak olmaları ve yapılan yardımlar hakkında tam bilgiye sahip olmamaları durumudur. Yaşlılar yardım ve hizmetler hakkında genellikle muhtar aracılığıyla bilgilendirilmekte ve istedikleri yardımları yine muhtarları aracılığıyla talep etmektedirler. Bu sebeple kırsal bölgede yaşayan yaşlıların yardım ve hizmetlerden yararlanma konusunda muhtarların önemi oldukça fazladır.

Yapılan görüşmeler neticesinde kırsal bölgede yaşayan yaşlıların kendilerine sunulan yardım ve hizmetlerden memnun oldukları ve devlete karşı mahcupluk duygusu içinde oldukları görülmüştür. İçinde buldukları muhtaçlık durumunu, gençlik yıllarında fazla çalışmamalarıyla ilişkilendirmektedirler. Devletin kendilerine yönelik yardım yapma zorunluluğunun olmadığını düşünmektedirler. Komşuluk ilişkilerinin yüksek olduğu bölgede komşularından aldıkları yardımlardan övgüyle bahsetmişlerdir, hatta bazı kişisel bakım ihtiyaçlarını komşularının yardımlarıyla yapmalarından dolayı Sosyal Yardım-laşma ve Dayanışma Vakfı tarafından sunulan “Evimde sağlıklı ve mutlu yaşam projesi” kapsamında yapılan yardımı istememişlerdir. Yaşlılar kendilerine yapılan yardımların yeterli olduğunu belirterek devlet tarafından yapılacak yardımların gençlere yöneltilmesini arzu etmektedirler.

Kırsal bölgede yaşayan araştırmaya katılan yaşlıların tamamı huzurevinde kalmak istemediklerini belirtmişlerdir. Yaşlıların huzurevi algısı “iyi olmayan bir ortam” olarak zihinlerinde belirlendiğinden dolayı bu konuda çok net tavır sergilemişlerdir. Bunun yanı sıra yaşlılar maddi imkânları bulursa dahi köylerini bırakıp şehir merkezinde yaşamak istememektedirler. Şehir merkezinde yaşamak istememelerinin sebebi; komşuluk ve akrabalık ilişkilerinden ayrılamama, uzun yıllar yaşadıkları bölgeyi ve geleneklerini terk edememe ile alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır.

Yapılan çalışmayı kırsal bölgede yaşayan yaşlılara sosyal politikaların ulaşması bakımından genel bir değerlendirme yapıldığında; kırsal bölgede yaşayan yaşlılar uygulanan yardım ve hizmetlerden memnun durumdadırlar. Tüm yardım ve hizmetten yararlanamamalarına rağmen daha fazla talep ettikleri yardım ve hizmet bulunmamaktadır. Sosyal politikalar kapsamında uygulanan yardım ve hizmetler hakkında Muhtar ve çevrelerindeki kişilerden öğrenebildikleri kadar bilgi sahibi olmaktadır dolayısıyla öğrenemedikleri yardımlardan faydalanamamaktadırlar. Kentte bulunan yaşlıların imkânları ile bir kıyaslama yapıldığında kırsal bölge yaşlıları yapılan hizmet ve yardımlara ulaşmada daha çok zorlanmaktadır ve aynı zamanda belediyelerin sosyal yardımlarının kapsamı dışındadırlar. Dolayısıyla kırsal bölge yaşlıları kentte yaşayan yaşlılara nazaran daha dezavantajlı konumdadırlar.

KAYNAKÇA

Ardahan, M. (2011). Yaşlılık ve Huzurevi, *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(20). 25-32.

Arun, Ö. (2008). Yaşlı Bireylerin Türkiye Serüveni: Kaliteli Yaşlanma Üzerine Senaryolar, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2). 313-330.

Arpacı, F. (2005). *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*. Ankara: TİED Eğitim ve Kültür Yayınları

Atikson, R. L., ve diğerleri, (2002). *Psikolojiye Giriş*, Çev. Yavuz Alogan, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Bahar, G., Bahar, A. ve Savaş, H. A. (2009). Yaşlılık ve Yaşlılara Sunulan Sosyal Hizmetler, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12). 85-98.

Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DPT. (2007). Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı, Sosyal Sektörler Kordinasyon Genel Müdürlüğü, Yayın No: 2741, http://eyh.aile.gov.tr/data/544f6b29369dc328a057d006/yaslanma_ulusal_eylem_plani.pdf, (01.12.2017).

Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çeviri Editörleri: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu.), Ankara: Anı Yayıncılık

Johnson, A. P. (2014). *Eylem Araştırması El Kitabı*. Uzuner, Y. Ve Özten Anay, M. (Editör). Ankara: Anı Yayıncılık. (Eserin Orjinali 2012’de Yayımlandı).

Kalınara, V. (2011). *Temel Gerontoloji Yaşlılık Bilimi*, Ankara: Nobel Yayınları

Kurt, G.,Beyaztaş, F. Y. ve Erkol, Z. (2009). Yaşlıların Sorunları ve Yaşam Memnuniyeti, *Adli Tıp Dergisi*, 24(2). 32-39.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çeviri Editörleri: Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir), Ankara: Pegem Akademi.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Taşçı, F. (2010). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya Örnekleri, *Çalışma ve Toplum Dergisi* 1. 175-202.

Tufan, İ. (2003). *Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık ve Yaşlanmak : Yaşlanmanın Sosyolojisi*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi

Uyanık, Y. (2017a). Yaşlılık, Yaşlanan Nüfus ve Sosyal Politika, *İş ve Hayat Dergisi*, 5.sayı, 67-100.

Uyanık, Y. (2017b). Nüfusun Yaşlanmasının İşgücü Piyasaları Üzerine Et-kileri, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 72-94.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, K. R. (2003). *Case Study Research*. London: Sage Publications.